

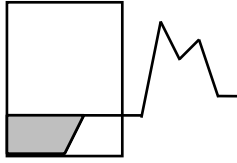
Projekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

Notat

Drivtelling av gytefisk i lakseførende elver i Nordland 2012

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

Sammendrag

Prosjekt Utmark v/ Vidar Bentsen utførte høsten 2012 drivtelling av gytefisk i flere laskeførende elver i Nordland. Bentsen har ikke tidligere utført drivtelling på gytefisk.

Prosjekt Utmark var sammen med Ferskvannsbiologen AS (Øyvind Kanstad Hansen) i totalt tre vassdrag (Futelva, Valneselva og Misværelva). Disse vassdragene ble brukt som ”opplæringselver”. Slik var det mulig med en viss kvalitetssikring av observasjoner utført av Prosjekt Utmark.

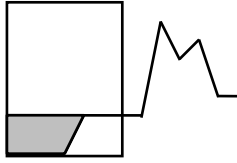
Totalt 5 elver ble undersøkt av Prosjekt Utmark.

Drivtellingene utført av Prosjekt Utmark er finansiert av Fylkesmannen i Nordland.

Vidar Johan Bentsen
Prosjektleder

Innhold

Sammendrag	2
1. Innledning	3
2. Områdebeskrivelse	3
3. Metode	5
4. Resultater	6
4.1 Lakselva (Misvær)	6
4.2 Bonnåga	6
4.3 Mørsvikelva	6
4.4 Ranelva	6
4.5 Lakselva (Valjord)	7
5. Literatur	8
6. Vedlegg	9

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

1. Innledning

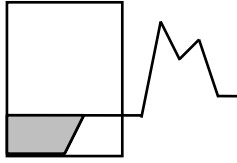
De siste årene er drivtelling av gytefisk av laks, sjøørret og sjørøye blitt en anvendt metode for å undersøke gytebiomassen i elver i Nordland (Lamberg & Øksenberg 2008; Lamberg *et al.* 2008; Lamberg & Strand 2009; Skoglund *et al.* 2009; Ugedal *et al.* 2009; Lamberg *et al.* 2010; Hanssen & Lamberg, 2011).

Resultatene fra flere av disse drivtellingene er kvalitetssikret gjennom bruk av videoovervåking (Lamberg *et al.* 2009; Lamberg *et al.* 2009b, a). Det er imidlertid viktig at personene som utfører drivtellingen har tilstrekkelig kompetanse og er kvalifisert for å utføre slike drivtelling.

Drivtelling er en krevende øvelse, og det er ikke alle som klarer å utføre en god og nøyaktig telling. Personell som skal utføre slike drivtelling må ha en fysikk som gjør dem i stand til å holde blikket fremover samtidig som man beveger hodet fra side til side for å få et så stort "søkeområde" som mulig. Klarer man ikke dette risikerer man å gå glipp av fisk. Når drivtelleren oppdager fisk må han, på kort tid, være i stand til å arts- og kjønnsbestemme fisken som observeres. Det kan ta flere år å mestre denne teknikken på en nøyaktig måte. Resultatene fra årets drivtelling, utført av kun Prosjekt Utmark, må derfor behandles med varsomhet når man konkluderer rundt bestandssituasjonen i de aktuelle vassdrag.

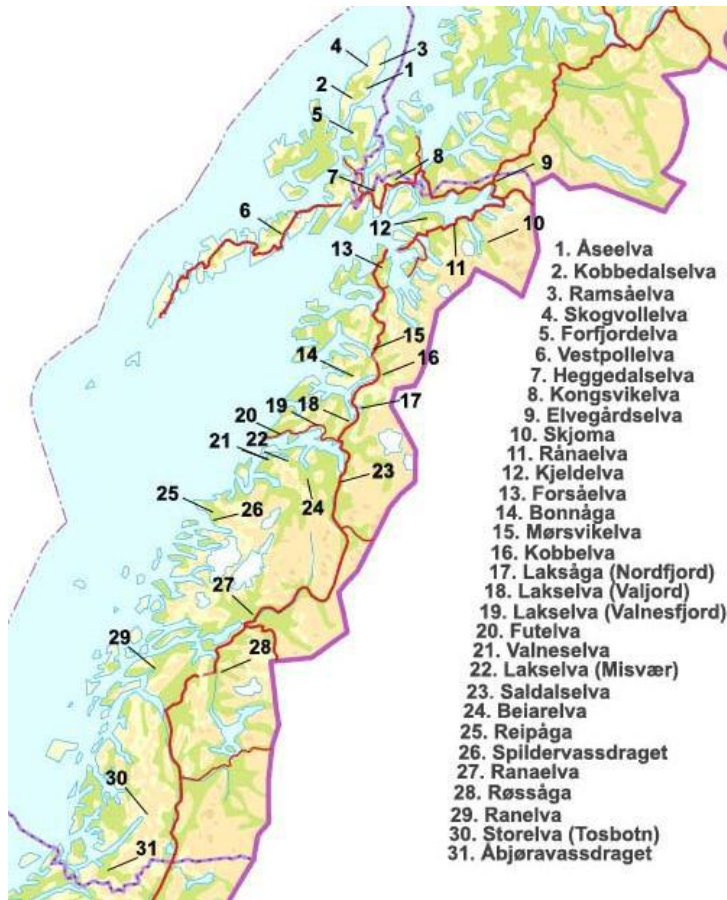
2. Områdebeskrivelse

Høsten 2012 ble drivtelling utført av Prosjekt Utmark i fem vassdrag i Nordland. Alle vassdragene er inkludert i figur 1.

Prosjekt Utmark

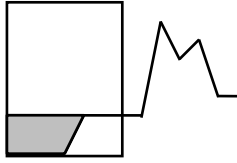
Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

Figur 1. Kart som viser oversikt over en rekke lakseførende elver i Nordland. Alle elver der drivtelling ble utført av Prosjekt Utmark er inkludert i figuren. Kilde: Hanssen & Lamberg, 2011.

Tabell 1. Oversikt over elver svømt av Prosjekt Utmark i 2012. Kommune, nedbørsfelt, lakseførende strekning, svømt (kontrollert) strekning, gjennomsnittlig elvebredde og areal oppgitt i forbindelse med fastsetting av GBM. Kilde*: Hanssen & Lamberg, 2011.

Elv	Kommune	Nedbørsfelt (km ²)	Lakseførende strekning	Svømt strekning (m)	Bredde (m)*	Areal (ha)*
Lakselva (Misvær)	Bodø	186	6200	3170	15	14,2
Mørsvikelva	Sørfold	32	1000	1000	8	0,8
Bonnåga	Sørfold	74	4800	3920	10	15,2
Ranelva	Leirfjord	43	1400	1200	5	2
Lakselva (Valjord)	Sørfold	194	2480	2480	10	

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

3. Metode

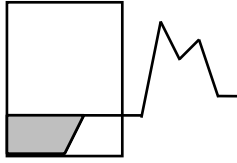
Gytefisktellningene ble utført i perioden 15.10.2012 – 19.10.2012. Dette var en tørr periode med lite nedbør og det var gode forhold i alle elvene som ble besøkt. Tidlig islegging etter denne perioden gjorde imidlertid oppfølgingen av arbeidet vanskelig (mye is flere steder). I alle tre ”opplæringselvene” var det to tellere (Futelva, Valneselva og Misværelva). I de resterende elvene (Mørsvikelva, Bonnåga, Ranelva og Lakselva Valjord) var det kun 1 teller (Vidar Bentsen).

All fisk ble registrert innenfor en satt størrelseskategori. For laks var dette smålaks (<3 kg), mellomlaks (3–7 kg) og storlaks (>7 kg). For sjøørret var kategoriene <1 kg, 1-3 kg, 3-7kg og >7 kg. Begge drivtellerne var utstyrt med en skriveplate med vannfast papir slik at man kunne notere mens man beveget seg nedover elva. Kun fisk som passerer tellerne blir talt, ikke fisk som observeres foran tellerne. All fisk ble registrert som hann eller hofisk.

Ved fastsetting av observert gytebestandsmål (OBG), ble gjennomsnittsvektene fra sportsfiskefangstene brukt der disse fantes (Misvær, Bonnåga, Ranelva). Disse verdiene er hentet fra 2011 og 2010 (Hanssen & Lamber, 2011; Hanssen & Lamberg, 2010). I elver der disse manglet ble standardiserte snittvekter bruk (smålaks = 2kg, mellomlaks = 5kg, storlaks = 8kg).

Elvene ble tallet mens man aktivt svømte nedover elva. Dette gir økt hastighet i drivet og man får bedre kontroll over en kulp dersom det er mye fisk. Med forholdsvis god fart klarer man å ”gjete” fisken på en bedre måten enn om man driver passivt nedover elva.

Alle elver ble talt fra oppvandringshinder og helt ned til sjøen (flomål). Kart og avstand svømt er hentet fra www.godtur.no. I denne kartbasen kan svømt elvestrekning måles.

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

4. Resultater

4.1 Lakselva (Misvær)

Elva ble svømt 16.10.12 av to tellere (Vidar Bentsen og Øyvind Kanstad Hanssen). Sikten var 4 – 5 m, noe som gav god dekning med to tellere. Det ble registrert 97 smålaks (73♀ og 24♂), 121 mellomlaks (69♀ og 52♂) og 14 storlaks (11♀ og 3♂). Det ble ikke registrert noe utgytt laks og gyting var ikke kommet skikkelig i gang. Fisken var klumpvis fordelt i elva. Det ble registrert 3 sikre oppdrettslaks. Gytebiomassen av observert holaks var anslagsvis 367,2 kg (153 stk). Oppgitt GBM er 196 kg (83 hofisk). Dette gav god måloppnåelse med tanke på gytebiomasse og antall.

I tillegg til laks ble det registrert 378 sjøørret mindre enn 1kg, og 49 sjøørret mellom 1 – 3 kg.

4.2 Bonnåga

Elva ble svømt 17.10.2012 av en teller (Vidar Bentsen). Øvre deler av elva (ca 1,5 km fra oppvandringshinder og nedover) var helt tørrlagt. Sikten var meget god (6 – 7 m). Dette gav god dekning, selv langs de brede delene av elva over laksetrappa. Det ble registrert 55 smålaks (35♀ og 20♂), 15 mellomlaks (11♀ og 4♂) og 2 storlaks (1♀ og 1♂). 11 laks ble observert over laksetrappa. Det ble ikke registrert noe utgytt laks og gyting var ikke kommet skikkelig i gang. Fisken var klumpvis fordelt i elva. Det ble registrert 2 sikre oppdrettslaks. Gytebiomassen av observert holaks var anslagsvis 141 kg (47 stk). Oppgitt GBM er 210 kg (69 hofisk).

I tillegg til laks ble det registrert 10 sjøørret mindre enn 1kg, og 2 sjøørret mellom 1 – 3 kg.

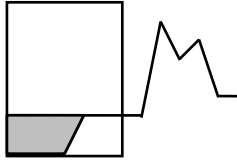
4.3 Mørsvikelva

Elva ble svømt 17.10.2012 av en teller (Vidar Bentsen). Sikten var tilfredsstillende (3 – 4 m), og da elva er såpass lita gav dette god dekning av en teller. Det ble registrert 9 smålaks (4♀ og 5♂), 4 mellomlaks (4♀) og 1 storlaks (1♂). Det ble ikke registrert noe utgytt laks og gyting var ikke kommet skikkelig i gang. Laksen var klumpvis fordelt i elva, mens sjøørreten sto mer spredt. Det ble ikke observert sikre oppdrettslaks i elva. Gytebiomassen av observert holaks var anslagsvis 28 kg (8 stk).

I tillegg til laks ble det registrert 8 sjøørret mindre enn 1kg, og 9 sjøørret mellom 1 – 3 kg og 3 sjøørret mellom 3 – 7 kg.

4.4 Ranelva

Elva ble svømt 18.10.2012 av en teller (Vidar Bentsen). Sikten var 3 – 4 m, noe som gav god dekning av en teller bortsett fra i de to øverste kulpene. Disse er så dype at man ikke så bunnen i de dypeste områdene. Det ble registrert 30 smålaks (18♀ og 12♂) og 2 mellomlaks (2♀). Det ble registrert noen utgytte fisk, og gytinga var godt i gang, om ikke litt på hell. Det ble ikke observert noen sikre oppdrettsfisk i elva. Det ble ikke observert noen sjøørret i elva. Gytebiomassen av observert holaks var anslagsvis 40 kg (20 stk).

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

4.5 Lakselva (Valljord)

Elva ble svømt 19.10.2012 av en teller (Vidar Bentsen). Det hadde vært tørt lenge og kontaktperson i elveeierlaget beskrev elva som svært lita og klår. Sikten var 2 – 3 m, men ekstremt mye begroing og fint sediment gjør det umulig å få god dekning i elva. Spesielt arten tusenblad dekker bunnen på de stilleflytende partiene, og dersom fisken bunnslår er det umulig å se den.

Det ble observert 5 smålaks (3♀ og 2♂) og 1 mellomlaks (1♂). I tillegg ble det observert fisk som svømte nedover elva mens telleren gikk i de grunne partiene. Disse ble imidlertid borte i begroingen.

Det ble observert 1 sjøørret mindre enn 1 kg.

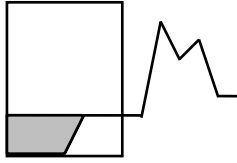
Da denne tellingen ble utført under veldig gode forhold, for dette vassdraget å være, konkluderer telleren med at dette er en elv som er uegnet for drivtelling. Begroingen gjør det umulig å få god dekning og resultatene blir for usikre.

Tabell 2: Oversikt over observert fisk høsten 2012.

ELV	LAKS						ØRRET			
	SMÅ		MELLOM		STOR		<1 kg	1 - 3 kg	3-7 kg	> 7 kg
	♀	♂	♀	♂	♀	♂				
Bonnåga	35	20	11	4	1	1	10	2		
Ranelva	18	12	2	0	0	0	0	0	0	0
Mørsvikelva	4	5	4	0	0	1	8	9	3	0
Lakselva Misvær	73	24	69	52	11	3	378	49	0	0
Lakselva (Valljord)	3	2		1			1			

Tabell 3: Oversikt over antatt snittvekt og gytebestandsmål (GBM), samt observert gytebestandsmål (OGB). Ved fastsetting av observert gytebestandsmål (OGB), ble gjennomsnittsvektene fra sportsfiskefangstene brukt der disse fantes (Misvær, Bonnåga, Ranelva). Disse verdiene er hentet fra 2011 og 2010 (Hanssen & Lamber, 2011; Hanssen & Lamberg, 2010). I elver der disse manglet ble standardiserte snittvekter bruk (smålaks = 2kg, mellomlaks = 5kg, storlaks = 8kg).

Elv	Snittvekt (kg)	GBM (kg hofisk)	GBM (antall hofisk)	OGB (kg hofisk)	OGB (antall hofisk)	OGB - GBM (kg)
Lakselva (Misvær)	2,4	196	83	367,2	153	171,2
Mørsvikelva	Standard			28	8	
Bonnåga	3	210	67	141	47	-69
Ranelva	2	56	28	40	20	-16
Lakselva (Valljord)	Standard			6	3	

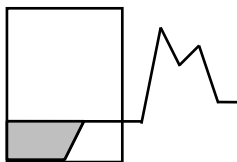

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

5. Literatur

- Lamberg, A. & S. Øksenberg. **2008**. Gytefiskregistrering i Skjoma i 2008. LBMS-rapport:11pp.
- Lamberg, A., S. Øksenberg & R. Strand. **2008**. Gytebestander av laks og sjørret i Åbjøravassdraget i Bindal kommune i 2008. Resultater fra videoregistrering i Brattfossen og drivtelling av gytefisk. VFI-rapport 7/2008.
- Lamberg, A. & R. Strand. **2009**. Overvåking av anadrome laksefisk i Urvoldvassdraget i Bindal i 2008: Miljøeffekter av lakseoppdrettsanlegg i Bindalsfjorden VFI-rapport 6/2009:38s.
- Skoglund, H., O. R. Sandven, B. T. Barlaup, T. Wiers, G. B. Lehman & S.-E. Gabrielsen. **2009**. Gytefisktellinger i elver i Nordhordland, Hardanger og Ryfylke 2004-2008 - bestandsstatus for villfisk og innslag av rømt oppdrettslaks. LFI-rapport Nr. 163:62s.
- Ugedal, O., E. B. Thorstad, L. Saksgård & T. Næsje. **2009**. Fiskeribiologiske undersøkelser i Altaelva 2008. NINA Rapport 478:56pp.
- Lamberg, A., Bjørnbet, S., Gjertsen V., Hanssen, Ø. K & Øksenberg S. **2010**. Gytefiskregistrering i Saltdalselva i 2010. Resultater fra drivtelling av laks, ørret og røye 19. til 21. oktober 2010. V&F-rapport 17/2010.
- Hanssen, Ø. K. & Lamberg, A. **2011**. Drivtelling av gytefisk i lakseførende elver i Nordland i 2011. Rapport 2011-07.

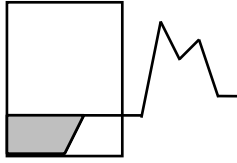
Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

Vedlegg 1: Oversikt gytefisktellinger i perioden 2009 – 2012.

Oversikt over antatt snittvekt og gytebestandsmål (GBM) (jfr. Hindar m.fl 2007), samt observert gytebestand (OGB) i undersøkte elver i Nordland i perioden 2009 - 2012. Antall kg OGB er beregna ut fra gjennomsnittsvæker iht. www.fangstrapp.no, og der hvor slike opplysninger mangler er det forutsatt at snittvekta for smålaks er 2 kg, for mellomlaks 5 kg og for storlaks 8 kg. Differanse angir forskjellen mellom oppgitt GBM og OGB.

Elv	Snittvekt 2012	GBM kg/antall	OGB 2012 kg/antall	Differanse kg			
				2012	2011	2010	2009
Beiarelva	5,0	1704/341	1139/213	-565	-382	-442	1412
Bonnåga	3,0	210/67	141/47	-69	-190	-197	-198
Elvegårdselva	4,0	172/43	265/52	93	-	113	144
Flostrand	-	60	-	-	-	-	-
Forfjordelva	1,6	117/63	32/15	-85	-	11	-
Forsåelva	1,5	58/39	109/38	51	-	17-55	10
Futelva	1,7	88/52	270/111	182	-3	145	52
Heggedalselva	2,6	95/36	12/6	-83	-81	-84	-84
Kjeldelva	1,8	364/207	271/137	-93	-	-232	-
Kobbedalselva	1,6	76/49	72/21	-4	14	14	-
Kobbelv/Gjerdalselva*	-	234	30/8	-204	-66	-	-
Kongsvikelva	1,7	120/79	82/35	-38	-52	-57	-
Lakselva - Valnes	2,1	32/15	99/37	67	62	45	-17
Lakselva - Valnesfjord	-	298	-	-	-	-	-290
Lakselva (Misvær)	2,4	196/82	367,2/153	171,2	24	22	-
Laksåga - Nordfj	3,0	203/68	92/24	-111	-	-87	-113
Mørsvikelva	-	-	28/8	-	-	-	-
Ranaelva - MO	-	1222	-	-	-	669	-418
Ranelva - Leirfjord	2,0	56/28	40/20	-16	-56	-56	-56
Reipå	-	111	-	-	2	242	-
Røssåga	5,0	1249/250	1447/273	198	-434	-330	-539
Råna	3,0	91/30	42/15	-49	10	2	-
Saltdalselva	5,0	2385/47	2552/503	167	355	477	-919
Sauselva	-	750	-	-	-	-691	-702
Skjoma	-	547	-	-	-338	56	-3
Spildervassdraget	-	235	-	-	75	222	-
Storelva - Tosbotn	-	93	-	-	-73	56	-74
Urvollvassdraget	2,3	75/33	27/12	-48	-	-	-
Vestpollselva	1,9	61/32	134/43	73	-	34	-
Vikelva	-	7	-	-	-	0	-
Åelva/Åbjøra	2,6	954/367	1431/369	477	368	-	456
Åselva	-	156	-	-	-	21	-151

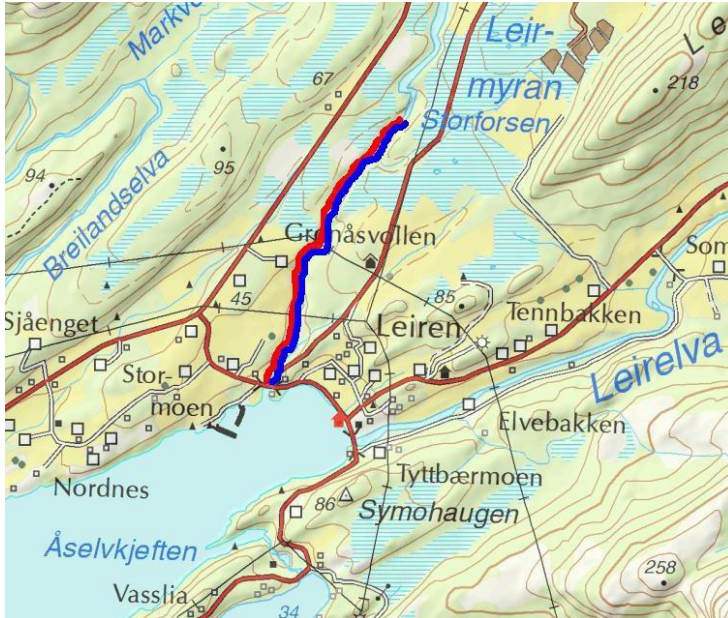

Prosjekt Utmark

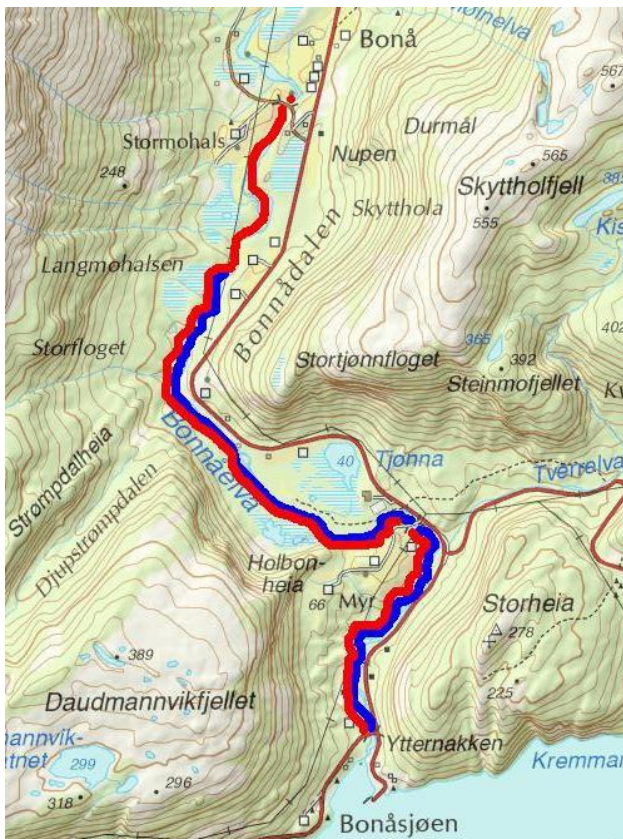
Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

6. Vedlegg 2: Oversiktskart

Kartutsnitt som viser elvestrekninger i de aktuelle vassdrag. Lakseførende strekning (rødt) og svømt strekning (blått) er markert i kartene. Kilde: www.godtur.no.

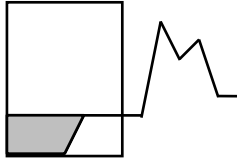
Ranelva

Bonnåga

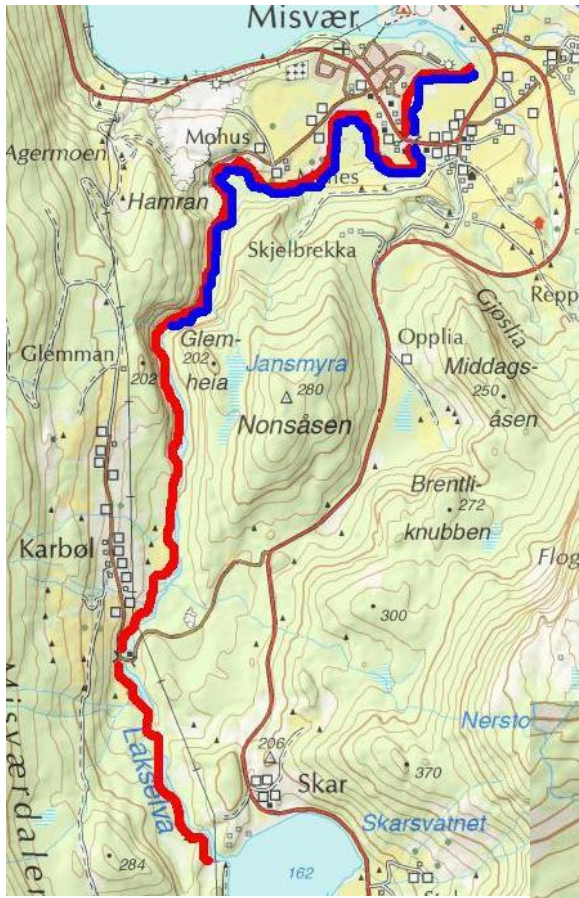

Lakselva (Valljord)

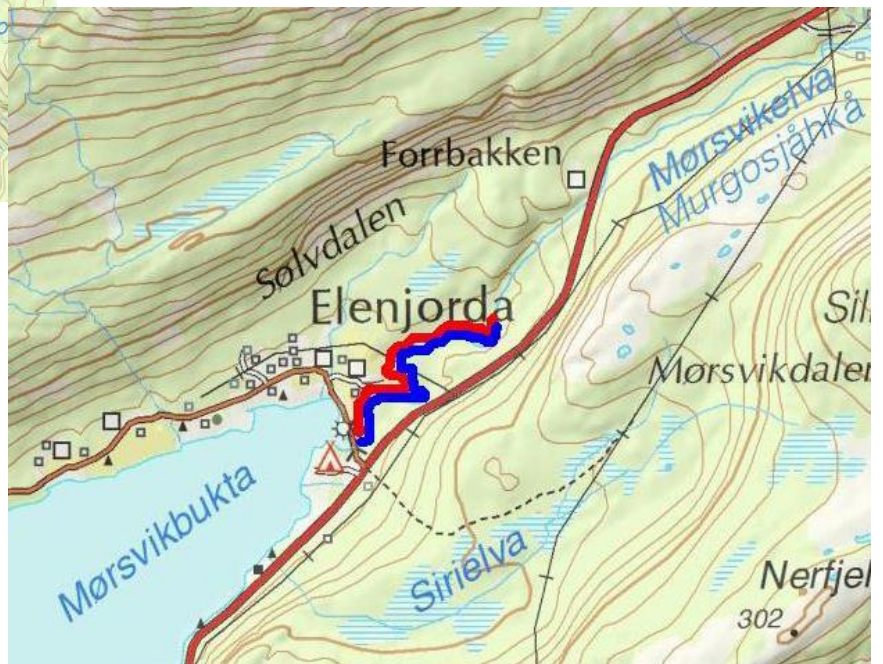

Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

Lakselva (Misvær)

Mørsvikelva